НАРОДНИ БРОЈ 10.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приопсоено“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јеftића, главна улица

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 35. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 6. МАРТА 1898. ГОДИНА XXXIII.

Србија.

Настаје све тежи и тежи положај у који краљ отац увлачи свога сина и његов народ. Судећи по извесним знацима данас је сва пажња обраћена на то, да се српска војска, којој раскраљ није забадава стао на чело, доведе за што краће време у таково стање, како би се могла одмаздити Бугарима сливничка пораза.

Разлагати о врло могућем неуспеху ове одмазде није нужно кад знамо да је за ратовање осим добре војске, о којој се није водило довољно рачуна, потребно још и доста новаца. Међутим, кад би српска војска баш и стајала на старој висини не би била у стању извршити никакав успех, једно што није снабдевена, а друго, што је српски војник, који се радо бори противу Турака, са свим апатичан према рату с Бугарима, које он не дели од себе и за које је у своје време и крв проливао. А то расположење морало би се узети у обзир и код много дисциплинованије војске, него ли што је то српска, којој главно тежиште и не лежи у стајаћој војсци него у самоме народу.

Нама је врло добро познато како је краљ Милан за сливничкога рата проиграо успех српскога оружја само за то, што је уверен био о нерасположењу народном против братоубилачке политике, те није смео да под заставу позове право језгро војске, први и други позив, плашећи се да после свршеногa рата не изазове противу свога поступка незадовољство наоружана народа. Да ли су се од то доба измениле околности и да ли је народ дошао до друкчијега уверења о томе такође није нужно доказивати, кад узмемо на ум оно необично расположење, којим је од српскога краља па до сеоскога чобанина прожета била Србија приликом остваривања српско-бугарског савеза.

Међутим, узмимо да све овако неће бити и да ће краљ Милан ући у Софију као победник — па онда? Хоће ли се том успелом одмаздом задовољити српски народ, и хоће ли га то измирити са краљем Миланом? — Неће! Српски народ никада па ни данас не осећа потребе да се свети Бугарима за своју пораву, којој је крив онај, који га је уплео у братску заваду. Српски народ корачио је у Бугарску без воље и са чуђењем: шта се тражи тамо? а кад му је војска разбијена била он ипак према Бугарима није осетио мржњу колико је негодовао према онима што га без узрока и неспремна увукоше у ову погибију.

Па какво ће задовољство имати српски народ ако потуче Бугаре? Та њему не треба одмазде, не треба му онако исто као што му није био потребан ни рат са Бугарима. И најзад шта се из тога добија? Може ли се Бугарска уништити тако, да је нестане са лица земљина, те да останемо на балканском полуострову само ми? Или може ли се тиме учврстити српски престиж над Балканом, и још више, хоће ли Србија бити у стању да тај престиж одржи у пуној снази према заједничким силама, без чијег се питања балканске ствари не могу никако решавати? Ништа, ништа од свега не може бити, а једино што би се овом одмаздом могло постићи било би то, да се између Срба и Бугара доведе до крајњега разлаза и омрзе, која ће пореметити и уништити све заједничке рачуне, што их племенитији и патријотичнији део Срба и Бугара у даљој будућности замишља.

Краљ Милан ће бити и отићи, али ће остати две суседне братске државе, па зар ради личнога задовољства његова, да се ова два народа међусобно кољу? Ми имамо са Бугарима извесних диференција, али те диференције не смеју се решавати крвавим средствима, која нас за навек отуђују, већ са свим друкчије, средствима за које је најмање позват краљ Милан да то решава.

Свинкс.

Зидање срп. вел. гимназије у Новом Саду.

Зидање српске велике гимназије у Новом Саду прилично је заплетено, јер су у многим стварима другчија мишљена патронат, другчија мишљења одбор који је прикупио прилоге за зидање гимназије, а другчија је мишљења била донекле и новосадска општина. Да се неби ствар даље заплетала новосадска општина је стала у страну и изјавила је, да је њојзи све право, да ће она на све пристати и у сваком случају сносити новчане жртве колико год може, само нека се једаред почне.

Међу тим да би расветлили ову целу ствар доносимо споменицу коју је написао новосадској општини скупштинар и градоначелник новосадски г. С. П. Поповић.

Славној српској правосл. црквено-школској општини новосадској на равнање приликом подизања нове гимназијске зграде.

Већ пре много година увидело се, да садашња гимназијска зграда не одговара својој цели на име с тога, што нема доста пространи и довољни просторија, да се могу примити сва она деца, која би радо у ову гимназију ишла, а и она деца, која се приме у њу, не могу довољно да напредују, јер нема просторија за збирке, и т. д. Славна новосадска црквено-школска општина увидела је све ове махне и недостатке, и вољна била те незгоде одклонити; но пошто неимаде новаца, обраћала се и она а и славни гимназијски патронат на управу народни фондова, тражећи од њега да јој на ову цел потребан новац да. Обилата преписка се водила у овој ствари и наше автономне власти у место да су се саветовале о томе, на који начин би се ова незгода што пре одклонити могла, никад се у ствар ни упуштале нису, већ се читава ствар окретала око питања, ко је д у ж а н гимназијску зграду подићи, као канда је то главно питање код једног завода, који потребама читавог народа служи и наравно да је свагда рефрен био: новосадска српска црквена општина, ма да су врло добро знале, да ова није у стању тако огромни терет на се примити. Али ми смо људи од принципа, само нека се принцип спасе, па макар ствар и пропала!

У том је стању била ствар до 1896. године. Те године у јесен, састану се некадањи ученици српске гимназије у Новом Саду и пошто су увидели, да се досапањим путем до цели никад доћи неће, договоре се, да склопе један одбор, који ће на зидање нове гимназијске зграде добровољне прилоге купити, и свој рад почетком 1897. године и развије. Одбор је својски прионуо раду, па ако се и није надао огромном успеху, уверен је био да му рад неће бити сасма узалуд.

Док је тако одбор мислио и радио, дотле су они, којима би управо у дужност спадало, да се за већ покренуту ствар својски заузму, чинили се од читаве стари и невешти, смешкали се „непромишљеном послу“, шта више један од те господе није се устручавао изасланицима одбора отворено рећи, „да је одбор погрешио што је скупљање покренуо, то ће само шкодити ствари, јер се тиме даје повод српском црквеном сабору да каже, нашто да се даје припомоћ из народни фондова, кад се већ и онако прилози купе“, и да покаже да је дубоко прозрео ствар, он је сам започео са н е п р и л а г а њ е м.

Али промисао божији друкчије је хтео. Поју-тарје св. ђурђа реши судбину зидања гимназијске зграде.

Указа се дарежљива рука новог али до сад највећег добротвора српског. Блажене успомене племенити барон Милош Бајић поклони на зидање гимназијске зграде у Новом Саду сто хиљада форината а. вр. Слава и хвала племенитом барону орила се на свима крајевима српског света, свуда се чуло: „Живио барон Бајић!“, али на жалост, ова искрена жеља народа није се испунила!

Сад настане нов обрт у читавој ствари.

Сваки ће мислити, да ће пример великог добротвора, на оне, који би и по положају и позиву свом дужни били, сваку нашу културну ствар и морално и материјалпо потпомагати, од тако јаког утицаја бити, да ће пренути из досадањег дубоког свог сна, па ће похитати да пропуштено што пре надокнаде.

Ко је тако мислио љуто се преварио; пробудише се из свог дубоког сна, али како?

Ми смо људи од принципа, па и сад смо језгро ствари у запећак метнули, а покренули смо нов принцип. До сада је било питање ко је д у ж а н подићи гимназијску зграду, и то не беше нико други већ новосадска српска црквено-школска општина, а сад, кад се тако лаким начином дошло до 100.000 фор., без да се дотични ни материјално ни морално напрећи морали, настаде питање: ко има п р а в о да зида гимназију? Наравно да сад о новосадској српској црквеној општини ни разговора нема, или ако се спомиње, то се спомиње тек у последњој линији. Одбор за скупљање прилога, који је идеју претворио у тело, овлашћени извршитељи племените намере барона Бајића, који је телу дао душу — то ни једно нису фактори; сад се пробудише други и многи фактори, који имају п р а в а да зидају нову зграду и да покрећу како и шта да буде: Појавило се готово више м е р о д а в н и х ф а к т о р а него приложника.

Док је била реч о дужности, нико ни да се макне, а кад је о праву реч, гле, колико нас је онда!

Па шта раде ти фактори? Пишу красне чланке, говоре, дебатују; а рефрен је: ј а х о ћ у о в д е да с е з и д а з г р а д а, а ј а о п е т о в д е; ј а х о ћ у о в а к о, а ј а х о ћ у о п е т о в а к о д а с е з и д а, једном речи све раде само не оно што треба, т. ј. да зидају гимназијску зграду, која нам је од преке потребе. А не зависи ни од Петрове ни од Павлове воље како ће се и где ће се гимназијска зграда подићи; прво зависи од педагошки и хигијенски услова, за које су меродавне од више власти постављене норме — само би то требало и проучити, а друго, од новчане снаге новосадске српске црквено-школске општине.

И то су управо оне тачке, које хоћу да изнесем пред славну скупштину, да доцније ако гимназијска зграда својој цели неби одговарала, или на славну општину натоваре се велики новчани терети, да ми се не може казати, знао сам, а нисам казао.

Г. С. П. Поповић доказује даље да је према приликама најзгодније, најефтиније и највеће место у Николајевској порти (ова разлагања донећемо идућом приликом пр. ур. „Заст.“) те онда наставља овако:

Па узмимо још и ту околност, да једна зграда на „Хану“, као најотворенијем месту, много и украса изискује, који много новаца стаје, а заводу самом ни у хигијенском, ни педагошком погледу ништа не принаша, дакле је прост луксуз. Па узмимо да 100.000 фор, не буду довољни, ко ће подмирити овај мањак? Опет слав. општина! Јер мислим да

ПОДЛИСТАК

СЕОСКИ ДОБРОТВОР.

ДВЕ СЛИКЕ.

Свет. П. Ранковић.

I.

У Дрлупи, малену селу, познатом са онога историјеког хана, који се зваше и Сибнички сазват је општински збор. Беше већи свечаник, кад нико не ради, те дођоше на збор све кућне старешине. У огради судничкој шарени се гомила белих кошуља и црних јелека. У ваздуху се носи жагор од разговора многих гомилица, које су се издвојиле на неколико места, па се договарају о неком важном општинском питању.

Преко од суднице блиста се према сунцу дивна, велика и за село необична зграда. То је дом чича Јована Марића. Сељани код суднице, разговарајући се, почешће погледају на ову кућу. Мало стаде, па се врата кућна отворише и на њима се појави висок сед човек. Лице му беше голо, нешто мало длака на горњој усни једва се опажаху, али цела појава овога чиче улеваше гледаоцу велико поштовање. Чича застаде на вратима кад угледа онолики народ, окрете се и разгледа сву собу: застаде му око на прозорима, на поду, на глатким и правилно изведеним дуваровима, — све беше солидно, темељно, изведено . . . Као да се у оку његову виђаше нека двоумица, као да му се не излази из ове господствене куће, коју је с толико љубави и одушевљења подизао, намењујући је своме потомству, својим синовима . . Али бог друкчије одлучи: узе му и децу и жену, и чича Јова остаде саморан, да проведе остатак живота у сећању на прошлу радост, одлетелу срећу . . .

»Бог не даде да овде живе моја деца, — мишљаше чича Јован у себи, — па тешто. И оно су моја браћа, и оно ће бити моја деца! Ја ћу седети баш 'нако онде, прозор ми мора гледати у ова врата, и сваки дан ћу се радовати, гледајући веселе ђачиће, како се јуре овуда по овоме дворишту . . .«

И чича се обрте сав блажен, па весело и одлучно пође сакупљеном народу.

Људи поустајаше, кмет и одборници изиђоше и стадоше на средини дворишта, неки поскидаше капе, а сви обрнули погледе на вратнице, кроз које пролази чича Јован, зауставили дихање а лица начинили најпонизнија. Дочекаше чичу као владику . .

— Помови бог, браћо! — проговори старац и приђе одборницима.

— Бог ти помого, — гракну збор као из једног грла и за час се начини око чиче велики круг људи, који га с поштовањем гледе.

Старац с мало збуни; беше му необична ова појава, и ова љубав народна према њему и ово поштовање. Обрте се на кмета и једног одборника, погледа их бојажљиво, као да им хтеде рећи: »А шта ћемо сад?« Али га кмет, навикнут на овакове зборове, одмах изведе из неприлике.

— Браћо. — викну кмет гласно, — ето нашег Јова. Он хоће нешто де каже свима нама . . . За то сам вас позвао. А сад чујте и њега.

Сељани не дишу . . . По њиховим лицима изгледа да нико од њих и не сања шта ће им сад чича Јован казати, и ако су до сад сви о томе зборили, размишљали и договарали се.

— Ја, јест . . . — замуца чича Јован гледајући пред ноге. — Имао сам да кажем, оногај . . . да се оваво више не може. Сва села око нас, и мања и сиромашнија, имају своју чколу и учитеља. Дечица се њихна уче, да не остану слепа код очију. И баш видимо сви лепо, да су и ти људи, што су учили чколу, некако измакли од нас у свему . . .

— Тако је, брате, — повикаше неки из гомиле, — само смо ми остали божјаци . . .

— Ја сам намислио, браћо, да ви дам ону моју кућу, нек ви буде чкола. Вог ми не даде да у њој женим синове . . .

Чича Јовану задрхта глас и он принесе шаку очима. Из народа многи стадоше да бришу очи . . .

— Хвала нека је Господу! — настави старац. — Ја немам више никога свога, па вас молим да ми ви будете и браћа и синови. Онде пред кућом да начинимо један кућерак, тек да имам где очи склопити. Ви ако хоћете да ме издржавате људски, па алал вам и моја кућа и моје имање. Ја сам стар, децо, мало ми још остаје дана. Па ако хоћете, реците . .

Одједном се начини вашар. Узвици, клетве, уверавања, похвале старцу, све то забрује одједаред око њега. Једни му притрчаше, стадоше да га љубе у руку, други му целивају груди, трећи га грле.

— Бог ти дао, што погледа на нашу децу.

— Отац! . . . То је наш отац!

— Чуваћемо те ка очи у глави!

— Поштоваћемо те ка оца рођена. И још боље.

— Нека стигне нашу децу, ако ти од нас буде што криво.

Чича Јован сав блажен, занео се од радости. Не види ништа јасно пред собом, а око њега ври и бруји . . . Он се топи од милине гледајући ову велику љубав браће своје према себи.

Начинише записник, потписаше и потврдише га како је у реду. Чича Јован, малаксао од узбуђења, оде кући бришући сузе уз пут, праћен благословом и одушевљеним узвицима својих сељана, који се кренуше из дворишта у гомилицама.

— То је отац и брат! — узвикује један из гомиле. — Таког ми пријатеља дај.

— Благо нашој дечици! Ето, доживесмо да

нема никога, који би и данас хтео тврдити да се тај мањак добровољним прилозима подмирити може. Ако има још кога, ко би то тврдити смео, нека завири у спис прилагача, па ће се уверити, да имам право, што то тврдим; та у том спису нема као прилагача ни самог врховног патрона ове гимназије с изузетком новосадско-бачког, ни једног епископа, ни једног манастира, црквене општине можеш на прсте избројати, па чак и од оних је врло мали део притекао у помоћ, који за садању своју сигурну екзистенцију имају захвалити оном изображењу, које су у овом заводу добили. Слв. општина нема се ничијој помоћи надати и читав тај грдни терет имала би сама да сноси; а не би ли био то грех увалити се без потребе у дуг, кад се цељ и боље и брже може постићи и без тога у николајевској порти.

Знам да ће многи рећи, та гимназија се зида у Новом Саду, па нека и новосадска црквени општина отвори свој шпаг, и онако није на нову зграду још ништа принела.

Истина је, на нову зграду још није ништа принела. Но ко овако суди, тај не мисли да кад се зграда подигне, треба ту зграду и у добром стању одржати, треба је снабдети огревом и осветлењем, треба попуњавати и допуњавати учевна средства, набављати кемикалија за експерименте и многе друге сствари, које ће годишње износити 2500—3000 фор., што одговара главници од 50.000 до 60.000 фор., и пошто ће ови издатци трајни бити, то не само да новосадска општина није ништа дала; него је дала дванут толико, колико су сви прилагачи заједно дали.

За то оканимо се ћефова и приватних интереса, пазимо шта радимо, не зидајмо палату, које ће спољашност грдних новаца стати, већ зидајмо згодну, спремну гимназију, која ће свима педагошким и хигијенскии потребама одговарати, а неће општину у дуг бацити, а ово се све може постићи тиме, ако се нова гимназијска зграда у николајевској порти буде подигла.

Мислим, да сам у свом суду и разлагању сасвим непристрастан, а славној општини стоји од воље решити се за ово или оно, ал мени се неће никад пребацити моћи, да ми је према мом положају све познато било, а нисам рекао.

* * *

Одлука црквеног одбора

српске православне црквено-школске општине новосадске у ствари зидања зграде за српску велику гимназију новосадску донесена у седници одборској од 23. фебруара (7. марта) 1898.

Пошто је српска православна црклено-школска општина новосадска, на позив славног патроната гимназијског од 15. (27.) маја 1897. II. 56., 57. и 66/37. ex 1897. да набави згодно земљиште за зидање нове зграде за српску новосадску гимназију, учинила све могуће, да то земљиште и набави и у првом реду тражила, да купи тако звани „хански плац“, односно да га замени делимице једним делом св. јовановске порте, но од варошког представништва с овом понудом својом одбијена била. Пошто је црк. општина даље вољна била, да уступи за зидање нове гимназијске зграде своје земљиште, на коме се налази данашња гимназија, а осим тога да откупи и кућу намењену „Герескову фонду“, остављајући осталим факторима, да ако могу откупе и остале суседне куће, које би потребне биле, да се добије довољно простора за нову гииназијску зграду. Па пошто и ова мисао до сад није могла да се изведе, зар за то, што су поједини поседници суседних кућа или сувише заценили, или сасвим одрекли продају потребног места, то под таквим приликама овој општини не би остало ништа друго, него да понуди оно што има и што држи, да јој је и најзгодније, а то је место у св. николајевској порти, јер би на томе месту било довољно простора за зидање гимназије, а као што се из поднесеног и образложеног предлога члана ове црквене скупштине и краљ. тајног саветника г. Стевана Поповића Пеци види, то би место у многоме погледу пружило још најповољније услове за зидање нове гимназијске зграде.

С тога одбор овај предлаже славној скупштини, да се извести како славни патронат, тако и одбор за прикупљање прилога за зидање гимназије, да ће ова општина свесрдно дати оно што има — згодно место у св. николајевској порти са довољно великим простором, да се на њему подигне нова гимназијска зграда. Но пошто је крајње време, да се што пре до споразума дође, ова општина неће са своје стране не правити никакве тешкоће, ако славни патронат и одбор за прикупљање прилога пронађу друго згодније земљиште. Шта више ова ће општина у сваком случају бити вољна, да и за откуп сваког другог земљишта жртвује онолику своту, која одговара њезиним силама.

Политичке вести.

Угарска. У седници угарске заступничке куће одобрен је законски предлог о прослави закона из године 1848. год. а затим се прешло на расправу о грађењу електричне вициналне жељезнице Будимпешта — Промонтор. Референт финансијског одбора Александар Хегедиш, износи у кратком говору гледиште са ког треба пресуђивати закон о буџету у опште и предлаже да се прими предлог о грађењу горепоменуте жељезнице. Против предлога тога устао је прво опозициони посланик гроф Јован Зичи. Говорећи о последњим изборима, у којима је пучка странка подлегла, види да се у угарском парламенту појавили знаци смртне боље. На све стране деморализација, подмићивање и поквареност. Воља народа спутана је златом оних милијуна, о којима је Рохонци говорио, и то је узрок да се шири социјализам и комунизам, а ово је потврдио либерализам што из себичности и материјализма нагиње безверју тако, да либерална влада сама себи спори, ако тврди да хоће да се бори против социјалиста. Осим тога су допринели ширењу социјализма и црквено политички закони, што доносе собом безверје. Како је влада ограничила слободу удружења и збора и увела поново цензуру, то мора наступити отпор који ће бити мрвак триумфу хришћанских начела; докле год народ не буде имао вере у пучкој странци не може ова имати вере у владу, која заступа већину народа.

Прослава 15. марта није прошла на миру. На скупштини коју су сазвали посланици пучке и независне странке дошло је до изгреда. Када је посланик Ђери почео да говори о слободи штампе, подигли су социјалисте број свога листа, који је баш тога дана узапћен вичући: „Тако изгледа слобода штампе у Угарској?“ Још је већа узрујаност овладала, када се један пештански адвокат попео на говорницу и позвао збор да прими програм од 12 тачака, у коме се износи све оно што владина странка пориче. Посланици на челу са Апоњијем напустише дворану. Социјалисте осташе унутри и бурним одобравањем примише програм. — Код Петефијевог споменика дошло је до туче између грађана, ђака и социјалиста. Полицији која је на коњима дојурила, једва је пошло за руком да светину растера, при чему је један полицај срушен с коња и тешко озлеђен у болницу однешен. И на другим местима дошло је до гушања да је полицији једва пошло за руком, да ред и мир успостави. Много особа је затворено.

Аустрија. Положај аустријског министра председника из дана у дан све је тежи. Немачка опозиција тражи да се Гаучове наредбе о језику повуку натраг а Чеси су пак сваким даном све незадовољнији. Будућност је тако неизвесна а нада на успостављање парламентарног реда тако мала, да се гроф Тун доиста грдногa задатка латио, кад се примио министарско председничког места. Гроф Тун непрестано још живо преговара са парламентарним и приватним личностима. Није чудо што је искрсло и питање, шта да се чини, ако рад већа буде спрећен поновним насиљем. — За петак је сазвана цела парламентарна комисија деснице, да расправи предлоге егзекутивног одбора. — Побија се вест као да ће се већ у првој седници заступничке куће изнети законски предлози о поравнању са Угарском.

Троједнида. Избор др. Франка у регниколарну депутацију изазвао је велико огорчење у странци, и то нарочито у оном делу, који сачињавају грађани. Како се већи део странке састоји из ђака и радника који верно стоје на страни Франковој, то ће скупштинска већина свакако одобрити његов улаз у регниколарну депутацију. Овим је већ створено семе раздора, које ће за кратко време и плодом уродити.

Србија. За преговоре, који ће се водити око закључења трговачког уговора између Србије и Турске одредила је Порта Девуд-ефендију, тумача високог дивана, Риза-беја, председника непосредних пореза, Николаки-ефендију и Бодрика-ефендију.

Црна Гора. По извешћу тршћанскога „Picaolo“. Краљ Хумберт обећао је кнегињи Милени да ће овога лета посетити Цетиње.

Ческа. „Nar. L.“ у своме чланку, који су посветили новоме кабинету гр. Туна веле, да Тун још није задобио поверење Младочеха, што је посадио поред централисте Баренрајтера и федералисту Кајцла. Партији Младоческој још су у успомени њезини стари односи са гр. Туном, те с тога му још не верује и ставља се у положај очекивања.

Но као год што Чеси немају поверења у овоме кабинету, тако и Немци. Њима је неправо што је поред Баренрајтера и један федералиста Кајцл. Тога ради они и сматрају Тунов кабинет као чудну мешавину какве још није било у Аустрији. Аустрији — вели „Arbeit. Zeit.“ потребна је безусловно политика реформама, њој је безусловно потребно прекинути са старим, преживелим традицијама. Само што је гроф Тун, тај федералиста од главе до пете недорастао још за такав историјски задатак. А што се тиче сједињења Баренрајтера с Кајцлом у једном кабинету, то још не сведочи о измирењу зараћених странака.

Русија. У целој царевини свечано је прослављен 13. март, дан кога је умро Александер II. У свима црквама, јавним заводима и касарнама држана је тога дана свечана служба, а свештеници су читали молитве у спомен великог реформатора човечанства цара ослободиоца. Свечаној служби, која је одржана у Петро-Павловској цркви, над гробом цара Александра II. присуствовали су руски цар и царица, сви чланови царске куће, сви министри и чланови сабора, као и преставници војне, поморске и цивилне власти.

— Цар је примио у утворник у свечану аудијенцију, Хеус-Чинг Ченга, ванредног посланика цара кинеског.

Бугарска. Бечки „Tagblatt“ има из Софије извешће, како се у Бугарској необично радују благонаклономе пријему што га је Кобург код Франца-Јосифа добио. Књаз је успео да увери императора како он није по доброј вољи обратио свога сина Бориса у православље, него је тај уступак учинио једино из политичке потребе Да се противио томе морао би напустити Бугарску. — „Значајно признање!“ — веле на то „Св. Петр. Вједом.“

Турска. Како „Times“ јавља Порта је ударила у ценкање с Русијом. Први пут је обећала д.. из грчке војничке одштете исплати Русији 1.000.000 фунти стерл. а сад погушава да ту суму умањи на 500.000. Руско посланство пристало је да се изда 750.000 фунти стерл. у случају ако та уплата буде формално обезбеђена грчком наградом.

Италија. Трагична смрт Кавалотијева изазвала је у Италији негодовање противу дуела у опште. Арналдо Васало писао је у „Lecolo“ чланак поводом тога питања. Он вели: није несретни Маколо убијца Кавалотијев већ дуел, који је требао већ одавна да исчезне из живота Италије. Да би дао примера борби са том предрасудом, изјављује Васало, како се тврдо решио да у будуће не прима никакво изазивање, па макар му се цео свет смејао. Стави ли кад било свој живот на карту то ће бити једино на корист отаџбини.

Како „Times“ јавља из Рима, опште је уверење да се смрћу Кавалотија распада радикална странка, којој је он био вођа. Тим распадом користиће се Џијолити са својим социјалистима. Тога ради и влада сматра Кавалотијеву смрт као велики губитак.

Шпанија. Докле се континентална Јевропа на далекому истоку кошка са Енглеском о првенство и докле се Енглеска на све начине труди да колико толико раслаби сувишан ефекат континенталних држава према својој усамљености, дотле се Шпанија заплетена у рат са Кубанцима међу којима још није у стању да утврди своју тоталну власт, мало по мало увлачи у непосредан неспоразум са сједињеним државама, који врло лако може букнути у рат и бацити на коцку све шпањолске тековине у колонијалној политици. Како у последње време изгледа северо-америчке државе као да су бациле око на филипинска острова. Американска ескадра, која располаже са пет бродова сад се налази у Хонкингу. Ескадра је наоружана топовима најсавршеније форме. Има 1235 људи и 82 официра. Сваки брод има по 11 топова. Сва ескадра у стању је да за два дана искрсне пред Манилу, резиденцију намесника филипинских острова. Међутим тај градић, који је зидан у XVIII. в. није ни мало способан за одбрану. Са морске стране штите га само три батерије а свака од њих има само по два топа калибра од 20 сантиметара. Манила се дели на војнички и трговачки град. Последњи је са свим откривен, а војени је град окружен тврђавом из времена Карла III. XVIII. в. Шпањолци су у не малој бризи са тога.

Америка. Вашингтонска влада асигновала је 50 милиона долара за државну одбрану, а то даје прилике многима да изводе закључак како се тај новац има употребити у нападној цели према шпањолским колонијама. У колико би ово мишљење било оправдано ми о томе не можемо говорити, али у колико је нама позната укупна ситуација, овај поступак сједињених држава може континентална Јевропа само да поздрави као згодан медијум за постигнуће равнотеже према једностраној превласти енглеских флота на светским морима. Америчка флота као највећи ривал Енглеске неће никада стати уз Енглеску, да је у хегемонистичким тежњама осигурава, те у случају потребе континентална Јевропа може са поуздањем рачунати на природног америчкога савезника, коме је копнена Јевропа такође добро дошла у сузбијању енглескога престижа у границама политичко-трговинске равнотеже.

ДОПИСИ.

Шајкашка. (У ствари истраге против поп Стеве Стевановића.) Штовани г. уредниче! Дошав с пута примио сам данас у вечет. ј. 2. (14.) о. м. од мога пријатеља (на чију сте адресу послали), ваше писмо и препис дописа г. Анатола Јанковића. Г. архимандрит у своме допису од 25. фебр. о. г. јавља да је 26. јан. о. г. одређен да спроведе истрагу против поп Стеве и позива уредништво да „упути“ писца у бр. 193. 1897. г. да са сведоцима „предстане“ на дан 2. (14.) о. м. у парох. дому и К. Ст. Ивану, где ће г. Анатол „ствар свестрано испитати“. Г. Анатол добио је налог 26. јан. и пише уредништву 25. фебр. да ће 2. марта истрагу спровести; дакле остаје времена 2—3 дана да уредништво пише мени а ја се постарам за сведоке. Имали то још где-год код таквог „суда“?!

и наша деца запевају! . . . А све узалуд, да не би чича Јована.

Треба да га гледамо, браћо, као Бога.

— И 'нако му мало још остаје да живи.

Сви се погледаше значајно Види се да је то за њих један од важних разлога и да су о њему и раније говорили.

Ветрић пирка те расхлађује загрејане груди веселих и срећних домаћина, који се враћају кућама са пријатним сазнањем, да су данас учинили нешто веома важно и добро за децу своју.

Збор се свршио.

II.

Досадна јунска киша! Већ седам дана непрестано пада и сипи; земља натопљена, пресићена водом, па нове капље, што сад падају, слевају се по изривеним у блату јаружицама, натапајући ливаде, њиве, путове па и сама брда. Кроз густу измаглицу, што се спустила заједно са кишом, веје оштра хладноћа. . .

Из Дрлупске школе истрчаше неколико сељака; школски служитељ отрча к вратницама и отвори их широм; изиђе напред и учитељ збуњен, отресајући густу риђу браду од дувана и закопчавајући кратак капутић пепељаве боје. Махну и рукама преко главе, као да би се тиме освежио и још боље довео у ред. . .

У двориште упаде коњаник; то беше ревизор. За њим, у трку, улетеше на коњима неколико учитеља и онако у ходу поскакаше с коња. Настаде добродошлица: угледнији се људи здраве са гостима, а други прихватају коње, обилазе око њих, дрмају седлима и воде их некуд. Поздравише се сви; учитељи приђоше другу, да га ослободе, а ревизор стаде разгледати школско двориште, учитељев врт и једно лепо парченце земље окићено густом шумом; затим се окрете школи. Паде му одмах у очи једна необична страћарица, кућерак — не знаш ни како да га назовеш — подигнут пред самим школским вратима, пет шест корака удаљен отуд. Беше то веома мала зградица, — ако се тако може називати, — да се једва може човек пружити по њој. На зиду, окренутом школи, црни се један мали отвор, прозорче, и у њему нешто необично мрда Ревизор погледа пажљивије и спази у том отвору човечју главу необична облика; глава се једнако тресе и мрда десно и лево. Ревизор зовну учитеља.

— Је ли оно Јован Матић? — запита он тихо.

— Јесте, — одговори учитељ и мрдну главом да погледа кмета.

Поче испит. Сељани, са кметом заједно, веома весели и задовољни што им деца тако лепо одговарају. Смеју се, неки пут се и нашале. Нарочито беше смеја кад учитељ запита једног малишана:

— Ко је старешина у нашој општини?

— Петроније! — одговори ђачић и весело погледа кмета Петронија.

Настаде одмор.

Ревизор изиђе пред школу, па, видевши онај отворени прозорчић, пође к њему. А отуд, из оног мрачног оквира тресе се и посматра га гломазна необична глава: не беше на њој ни једне длаке; црно-жута кожа смежурала се, опустила се низ лице, нос поцрнео и помодрио од зиме, а доња усна опустила се далеко на ниже, скоро до краја широке браде. Плаве очи гледају тамно, тужно . . . у њима нема ни сјаја ни смисла.

— Како си, чича-Јово? — поздрави га чиновник.

— Ето, господине. . . Погледај ону кућу и то лепо имање и још га има на другим местима, све сам им то дао, а они ето. . . И старцу појурише праве детиње сузе низ образе.

Рекли су да ме чувају као оца, а ево да видиш како ме хране. . . — Старац се обрте и узе у руку парче тврде окореле проје и три стручка бела лука. — Ето, мој господине, то ми је оброк за данас, то су ми јутрос донели.

— Склони-де се, да видим како ти је унутра.

Старац се покрете и оку гледаочеву показа се најодвратнији призор. Све што може човек да замисли најпрљавије, најнечистије, сваки гад и несрећа нађе се ту. Страшно је било гледати.

— Па ко ти доноси храну?

— Биров одређује седам кућа на недељу дана, па тако једнако. . . Шест година је како живим на овим мукама, па Бог неће да ме прими.

— Па ти си болестан. Што не тражиш да те пошљу у болницу?

— Хе . . . шта нисам чинио, па не даду они. Боје се да им не начиним тамо велики трошак.

— Што не јавиш власти?

— Е, мој господине. . . Сваки кмет има свога капетана. Не помаже то. Него ја тебе молим, господине, поздрави ми господина министера и кажи му нек ме спасе ових мука. Најтеже ми је због деце: чују од својих родитеља како ме руже, па и они ме вређају. Учитељ, веселник, — нек му Бог да, — брани ме, али шта може он! . . .

Ревизор се одмаче од прозора. Пред школом га дочека кмет.

— А ви гледали, господине, оног нашег лудака? Ето тако, мучи и нас и себе . . . неће Бог да га прими.

Кад се сврши испит, ревизор узјаха коња и полазећи погледа на прозор. А отуд се, подједнако и беспрекидно, тресе гломазна глава — сеоског добротвора. . .

Цео месец дана доцније известити странку и оставити јој два-три дана времена да посао тако обсежан изврши! Ко да ту „посумња“ у „добру вољу“ дотичнога господина?!. И где се заказива рочиште?! У поп Стевановој соби, у његовом „квартиру“! —

Ту је сигурно г. Анатол и — ручао?! — Имамо ово да приметимо: Дело по коме се води истрага догодило се у Н. Саду и о томе знају у К. Ст. Ивану само поп Стева и натарош. Зашто онда да се у К. Ст. Ивану „води истрага“?!. Истрага се требала водити — пошто није дело учињено у К. Ст. Ивану — или на лицу места у Н. Саду или — што је још боље — на каквом „неутралном земљишту“ н. пр. у манастиру Ковиљу, а не у поп Стевиној соби. Но можда се „бојао“ г. архимандрит „злих очију“ да му не „урекну“ „фрајла Линку“ и „фрајлицу Мару“, па за то је наредио истрагу „мало даље од куће“ — а код свога брата и пријатеља (у сваком погледу) — код поп Стеве. Тако и треба! Прави „домаћин“ се брине и пази и на оно што му је око куће, а како не би на „оно“ што му је у кући — под „рођеним кровом“!

Оно има „људи“ који ма да знају да имају на глави читаву гомилешку — „путера“, опет се кочопере и кураже да иду „на сунце“, у нади зар да ће капа помоћи. А кад почну да „цуре музге“ онда им је ђаво крив! Зато, у ладовину господо ладолежи“! Јер ако се помолите на сунце“ не помаже вам ни „клопош“ ни „шепа“! —

Ми смо у 193. бр. 1897. г. пребацили некој господи, да нису били у седници 15-ог дек. 1897, и рекли да су иста господа ноћу пила а неки се и 15-ог картали и пили — док је седница трајала. Дакле кривили смо их, да су пренебрегли своју дужност. Да су иста господа била 15-ог дек. у седници, не би дописник ни речи рекао — ма и они незнам колико попили и прокартали, јер га се „приватне“ ствари не тичу. Не би дакле дописник ни поп Стеви пребацивао таке „опште познате ситнице“ и таке „мале гршчиће“, само да је поп Стева био 15-ог у седници. Но пошто поп Стева није био у тој седници, то смо га назвали несавесним заступником.

У бр. 5. о. г. рекосмо изрично поп Стеви ово: „Изволите доказати да сте 15-ог били у седници а да нисте ноћу били у „веселом“ друштву, као и то: да нисте 15-ог у $1^1/_2$ сат после подне били за столом где се пило и картало“. При томе и сад остајемо! Изволте г. попо горе наведено доказати — Ви! ако докажете, онда је дописник — ординеран клеветник. Главно је да ви нисте били у седници да заступате вашу општину, а споредно је шта сте за то време Ви радили. За конзисторију се сакривати — не гилт! —

Јер ето видите г. Анатол „зна“ удесити да само на 2–3 дана пре рочишта јави уредништву и да одреди Вашу собу — за судницу. Ми сматрамо то Ваше „тражење истраге против самога себе“ за једну обичну „измотацију“, за „ординерно опсенарство“ и најпростије врсте — „фуртл“.

Очевидац.

Књижевност и уметност.

„Земљораднички пријатељ.“ Изишао је 3. број „Земљорадничког пријатеља“, са овом садржином: Мора ићи по реду. — Савез српских земљорадничких задруга — Централна каса српских привредних задруга. — Земљорадницима и привредницима, од савеза срп. земљ. задруга. — Каква будућност чека земљорадничке задруге? — Ко ће нас заступати? — Словенске штедионице и вересионице. — Дописи. — Вести. — Одговори уредништва. и т. д. Лист излази у Новом Саду. Уређује га Јаша Томић а стаје годишње 2 фор.

*

— Изишао је 5 бр. илустрована листа **„Искре“** са овом садржином: Икино капетановање, приповеда Бранко. — Жетеока, песма Ивана Н. Ресмана. — Шематизам, прича С. Матавуља. — Жене и Љубав, од Д. М. Ружића. — Сећање, песма А. Г. — Прва рана, ратна цртица М. Ст. Р. — Изненадно, песма, с немачког Р. Ј. Одавића. — О Горском Вијенцу, студија Павла Поповића. Једрило, песма М. Ј. Љермонтова, прев. М. П. Ђ. — Листићи, песме у прози, од Лазара. — Београд-Млеци, црте с пута Бран. Петровића. — Наша песма. — Уз наше слике. — Кроника: наука, књижевност, уметност. — Гласник.

Слике: Из Босне: Тузла. — † Велимир М. Теодоровић, велики добротвор српске просвете. — Улазак у Дарданеле, из акварела дра М. Јовановића. — Вечерња молитва, слика М. Мурата. — Архиепископ београдски Митрополит Србије Инокентије. — Из Србије: Манастир Јовања, скица Ђ. Крстића.

*

Лавићево позориште у Смедереву (Србија) потребује два глумца, две глумице и две почетнице — Српкињице — које би се посветиле глуми. Плата месечна. Писма и фотографије ваља слати на адресу: Михајилу Лазићу управнику позоришта у Смедереву (Србија).

Вести из места и са стране.

Позив на скупштину. Одбор болничке трговачке омладине у Новом Саду позива чланове на пету редовну главну скупштину, која ће се одржати у недељу 27. марта 1898. у 3 сата по подне у просторијама овд. грађ. својев. ватрогасног друштва. Дневни ред садржи осам тачака, међу којима је и избор председника и потпредседника као и лечника. Срби чланови сигурно неће пропустити а да што многобројније не посете ову скупштину.

Човек као псето за апортирање. Бечке новине „Wiener Neue Revoe“ (издају H. Osten и Dr. E. Wengraf) пишу ово: „Пре кратког времена беше у Босни лов са новом врстом паса. Ловац неки пошао је у лов у Нову Аустрију, па отишав онамо, да не би свога скупога пса по јакој зими употребити морао за апортирање, најми Бошњака неког, који му се понудио био, да му овај убијене патке из ледене воде износи. По опису овога интересантног лова у Хуговим ловачким новинама, апортер је, ма да је са две ноге, обављао свој посао сасвим тако добро, да управо између њега и правог пса није било разлике. У извештају тога ловца, који је гајио за свога скупога пса на 4 ноге тако ганутљиву симпатију, да се чак збринуо за замену у облику човека, стоји ово: И тада је ишло весело. Сваку патку донео је Бошњак на поље газећи у воду до прсију, у воду која је 4 степена испод нуле имала, и кад би изишао стресао би опанке да воду из њих истреса, па би онда весело с нама ишао даље. Па и увече је још остао, ма да му је одело смрзнуто било, носећи од времена на време по који гутљај ракије“. Ловци донеше 30 патака кући, а трећина од убијених остало је у води, јер — тако приповеда ловац — „није могао наш апортер, нарочито у вече све наћи“. — Ма да употреба човека у вашћију службу није ништа ново, то ипак приметити морамо, да је човек до сад позив пса само у фигури отправљао. Употреба нашег ново добивеног брата Бошњака за директно апортирање убијених патака корак је напред у култури. коју Аустрија на исток носи.

Е. Н.

Разно.

— Руски лекар Елерс, који је неколико година провео на Балкап. полуострву и прошао га у накрст, прича у „Правит. Вјестн,“ како је готово свугди наилазио на прокажене. Али нигде ова болест не бесни са толиком силом као на острву Криту, где се она подједнако разастире како међу Хришћанима тако и Мусломанима. Услед тога он и приписује узрок морењу ове болести у сиромаштини и невољама што их трпе становници Крита услед непрестаних тамошњих узбуна и нереда. Приказа се јавља на људима прво у подбухлу лицу и раширавању костију лица, а затим настаје искривљавање кичме и удубљивање главе између плећа. После свега овога настају остали знаци који се код прокажених у опште налазе. Али под утицајем климата или каквог му драго друга узрока, ток ове болести на Криту има много опаснији карактер него ли на другим странама.

Најновије вести.

Аустријско веће. У меродавним круговима тврди се за извесно, да ће влада у једној од првих седница заступничке куће изнети законске предлоге о поравнању са Угарском.

Андинастичко друштво. Како јављају из Атине полиција је ушла у траг завереничком друштву, што је ишло против владалачког дома. Много чланова тога друштва је ухапшено, међу њима налази се један столар, један бивши капетан и један адвокат. Узапћена су и многа писма. Још се није установило да ли постоји каква веза међу клубом и онима што су пуцали на краља.

Глад на Криту. Хришћански становници у Кисаму саопштили су адмиралима и конзулима, да ће помрети од глади, ако им се што скорије не пошље хране Аустро-угарски брод „Беч“ отпловио је са контра-адмиралом Хинкеом у Кисамо.

ИЗ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ.

Отуђивање од свога позива.

(Вајганд, извори и опасности благостања).

Ко већ није приметио, да код нас људи без разлике положаја, од новијег времена све више отима маха незадовољство са нашим положајем, и ко није то већ сам на себи приметио? Онај у канцеларији мисли, трговац и занатлија много боље живе од њега. Не стоје под мучним надзором, распоређују време по свом ћефу, за свој рад и време не полажу ником рачуна и могу своје знање и своју вредноћу употребити са много већом добити дочим је код њега тако тачно плата опредељена да и при нај савеснијем вршењу дужности остаје тамо где је. Трговац напротив мисли, да је његов позив у данашње време доиста најнеблагодарнији. Зар не мора да се бори са конкуренцијом, која хоће да га удави, и поред свега труда и пажње стоји му у опасности капитал, што га је у радњу уложио. Од рана јутра до позне вечери мора бити поред тезге, и једва да сме себи један сат одмора дозволити, ако је рад да се одржи. Државни чиновник пак има своју сигурну плату а под старост добије пензију, док на против нико и не пита, како ће он, трговац, и његова породица уживати устарости. Обоје пак њих, и званичник и трговац тврдо верују, да је ратаров положај најбољи. Само треба видети кад журе кући кола пуна раном натоварена, па још дебеле краве музаре у штали Ратар има све из прве руке као што му је природа дала. Не мора за своје новце куповати водено млеко и панчовано вино. Поред свега тога не мора своју главу лупати, а новац што га је на своју науку утрошио не може се ни сравнити са оним научњака и трговца. Али сељак, који је тако сретан, шта вели он на то? Но тај тек није задовољан. Јер колике финије и комотније живе они први; докле се он целога боговетнога дана мучи у зноју лица свога. Плата званичника, приходи фабриканта, трговаца и занатлија не зависе од времена, и неможе бити оштећена од туче и мишева. Немају уштрба ако је цена рани мала, шта више имају отуда користи, кад је лебац што јефтинији.

Па ко сад од њих свију истину говори и коме да се верује? Свако има за себе право, јер сви чине једну погрешку, што сваки у свом положају гледи најгоре стране а у туђем пак најбоље.

Овако незадовољан и тежећи, да на лакши начин заслужи кору хлеба, догађа се не једном од наших ратара, да изгуби из вида свој позив изгледајући на друго шта, помоћу чега би себи лакши и угоднији живот прибавио, То занемаривање своје дужности довело је већ многог у опасно искушење, и оштетило му шта више упропастило цело имање, ако није још за времена себи дошао.

Једно од најопаснијих искушења за ратара је лов на дивљач и рибе, које му цело његово време односи, да занемарује и кућу и марву, као и поучавање и неговање своје деце.

Друго је искушење лакомост за трговањем, јер ратар који хоће само да тргује а нема способности зато и незна добро рачунати и белешке водити, упропасти често са трговином сво своје имање. При трговању са већом количином новаца мора сваки добро да зна рачунати и вешт бити у своме послу, што је најглавније, мора имати ову врлину, да новац уме чврсто у шаку стиснути и добро чувати, јер овај врло лако заводи човека. Највећа опасност пак лежи у томе, што се ратар научи на тај начин живота — и у губитку времена. Не свиди му се више орати и копати, јер ту нема прилике као код трговине, да попије чашу и две. На скоро примети по пољу, ливади, винограду а особито штали и говеди да газду свога ретко виђају. Децу и служинчад нема ко да пази и на рад упућује Има до душе и изузетака, али већим делом мора се ово за правило узети.

Исто се то догађа кад сељак са мало капитала отвори какав дућанчић, јер док он испече тај занат, дотле је узалудним трајењем времена, незгодним приликама и лакоумним позајмљивањем робе и новца, упропастио своје имање.

Још једно од најопаснијих искушења по ратара је грамзивост за званијем. Истина Бог у сваком селу потребан је известан број људи, којима се поверава општинска управа и лепо је кад се у једном селу нађе таквих људи. Али сваки ратар треба, пре него што се прими таквога звања да добро и пита себе, своје домаће и породичне прилике; па видили да неће његове дужности као главе породице ни шта трпети, то се може повереног му звање примити Али тражити таково звање из сујете и славољубља врло је неразборито. За многе је већ ово звање, који пре беху добри земљоделци и поглавице куће, било, због посла, одговорности, разних искушења и трајења времена узрок опадања а често богме и коначне пропасти. Како мора бити тешко онда слушати праведне прекоре женине и дечије, кад сам себи признати мора, да га је гордост и славољубље на то гонило, или да је из звања истиснуо био онога, који би био кадар да општини много добро учини.

Има и много других искушења који ратара маме и у пропаст уваљају. Главна дужност пак његова је, а особито у данашња тешка времена да срцем и душом пази своју кућу и свој позив. Који н. пр. у време, кад би требао марву да рани, седи у бирту поред чаше, како би после могао и више попити, а млађем поверава овај важан посао без да га сам надгледа, тај зацело неће извући из те штале новац, који би могао и требао да извуче. Напред ићи, скупа радити и надгледати, то су три главна правила са којима се може очувати благостање.

Вести.

Наши ћилими. У Петрограду у Русији отворена је изложба женских радова, међу којима нарочито обраћају пажњу на себе наши ћилими. Изложени су у сред изложбе на најбољем месту, које је украшено српским грбом и српским тробојницама. Како вешто мора да су израђени, најбоље нам сведочи то, што је већ на два ћилима прикачена цедуља, на којој стоји да је те ћилиме купиле руска кнегиња Јелисавета Маврикијевна.

Како ћемо познати да је крава матора. Нико није рад да купи матору краву. То знају добро марвени трговци, па за то употребљују сваку вештину, само да би дотерали животињу да изгледа што млађа. Код крава до пет година не може се човек лако преварити, јер овде већ показује једнак израст кутњака млађе доба, дочим касније искочи више напред поједини зуб због неједнаке употребе. Све до три године немају рогови у краве на површини никакво удубљење. У четвртој пак години укаже се удубљен прстен, који се може видити или опипати. После сваке године створи се по један такав прстен. Марвени трговци труде се због тога, да униште то прстење, те рибају рог са стаклом и глачају са дрветом. Али искусан и вешт трговац неда се преварити, јер ма колико се рог рибао и глачао, опет се осети под руком то прстење, кад се пажљиво пипа,

Негујте воће. Наши ратари врло мало поклањају пажњу воћу, а у томе љуто греше, јер ни једна биљка не тражи толико мало труда и муке и не доноси толико користи као воћка. Изнећемо само два три краја из Аустрије, да се види како леп новац збира онај сељак од воћке. Јужна Тиролска добија годишње 1 милијон фор. за воће; Чешка 2—3 мил. фор. а сам један мали крај на Дунаву 20—25 хиљада ф Заиста лепа гомила новаца а без великог труда стечена.

Корисне поуке.

Да се ноге у лето не зноје, узми чисту крпу и добро ноге убриши; затим накваси једну крпицу ракијом, па њом утри ноге. После тога неће се знојити.

Кандило много светлије горе, кад се уље (зејтин) овако приуготови: Узми једну бочицу (флашицу), успи у њу трећину добро слане воде; на ову слану воду поспи уље, па га с овом сланом водом добро измућкај, и онда га с воде одлиј. Овако приуготовљено уље не дими, спорије гори и јачу светлост даје.

Вариво да се пре и боље скува (пасуљ, сочиво, грашак, боб). Додај у воду мало шећера, и биће кусније него додавањем соде. Још мекше и кусније ће бити, кад га на дан пре кувања потопиш у воду, да набубри.

Вино од слаба моста да буде јако: окувај мост на повише сласти шећера. Хоћеш ли вина 10° јака, окувај мост на 20° шећерне сласти; хоћеш ли вина 12°, окувај мост на 24° шећера.

Званичне забелешке будимпештанске берзе

3. (15.) марта 1898.

Пшеница банатска, стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81, цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. — нов.; потиска стара, каквоћа по хектолитру од 75 до 81 цена од 100 килограма од — ф. — н. до — ф. —н.; нова од 12 ф. 50 н. до 13 ф. 20 н. пештанска, стара, каквоћа по хект. од 75 до 81, цена од 100 килгр. од — ф — н. до — ф. —нов. нова од 12 ф. 45 н. до 13 ф. 15 н.; бачка, стара квк. по хкл. од 75 до 81, цена од 100 кгр. од — ф. — н до — ф. — н. нова од — ф. — н. до — ф. — н.

Раж, нова, прве врсте, каквоћа по хектолитру од 70 до 72, цена од 100 кгр. од 8 ф. 75 н. до 8 ф. 80 н.: друге врсте, каквоћа по хектолитру од 70 од 72 цена од 100 кгр. од 8 ф. 70 н. до 8 ф. 75 нов.

Јечам, нови, за пићу, каквоћа по хкл. од 60 до 62. цена од 100 кгр. од 6 ф. 50 н. до 6 фор. 80 нов.; за пециво, квк. по хл. од 62 до 64, цена 7 фор. — н. до 7 ф. 50 н.; за пиваре, каквоћа по хектолитру од 64 до 66, нова 8 ф. — н. до 9 ф. 50 н.

Зоб нова, каквоћа по хектолитру од 39 до 41 цена од 100 кгр. од 6 ф. 80 н. до 7 ф. 10 нов.

Кукуруз стари, банатски, квк. по хл, од — до —, цена од 100 кгр. од 5 ф. 40 н. до 5 фор. 50 н. остали, каквоћа по хкл. од — до —, цена од 5 ф. 35 н. до 5 ф. 40 н

Репица, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 12 ф. 25 н. до 13 ф. н.

Проја, каквоћа по хектолитру од — до —, цена од 100 кгр. од 4 ф. 70 н. до 5 ф. — н.

Мас, 100 кгр. 57 ф. — н. до — ф. — н.

Сланина, 100 кгр. 51 ф. 50 н.; сушена 52 ф. 50 н.

Шљиве, босанске 100 кгр. од 18 фр. 50 н. до 18 фор. 25 н.; славонске 100 кгр. — ф. — н. до — ф.

За превоз робе на лађама плаћа се до Будимпеште од 100 килограма по Дунаву: од Панчева од 23 нов. до 27 нов. од Новог Сада од 21 нов. до 23 н. од Бездана од 13 н. до 15 н; по Тиси: од Сегедина од

27 н. до 29 н. од Сенте од 26 н. до 27 н. од Титела од 24 н. до 25 н.; по Сави: од Митровице од 32 н. до 34 н.; по Бегеју: од Темишвара од 38 н. до 42 н. од Вел. Бечкерека од 27 н. до 28 нов.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 3. (15) марта 1898.

Дукати	5 ф. 70 н.
Наполеондори (20 франака)	9 ф. 52 н.
Угарска златна рента	121 ф. 75 н.
Угарска крунска рента	99 ф. 30 н.
Аустријска златна рента	102 ф. 25 н.
Немачке државне марке (од 100 мар.)	53 ф. 75 н.

Преглед трговине у прошлој недељи.

Петролеј: фијуманско-амерички петролеј 22 ф. — н. фијуманско-руски петролеј 18 ф. — н., салонски, оршавски петролеј 16 ф. 50 н., кронштатски петролеј 14 ф. 75 н., све од 100 кил. нето са 20 проц. таре са бурадима, царина се узима у Будимпешти; угарски петролеј са три крста 18 ф. 25 н., са два крста — ф. — н. нето од 100 кил., нето тара инклузиве Барел аб Будимпешта.

Шећер: Прва врста 37 ф. — н., шећер на коцке 38 ф. — н., лошији 36 ф. — н. франко у Будимпешти. Све од 100 кил.

Вуна: летња 65—80 ф., боља роба 89—92 ф., зимска 100—107 ф., бела летња 108—116 ф., лошија бачка 100—102 ф., бачка без мане 100—102 ф., цигаја 90—96 фор. Све од 100 клгр.

Трговина.

НОВИ САД, 5. марта. Пшеница прве каквоће фор. 12·30—— н. Пшеница средња 12 фор. ——— новч. Пшеница лакша роба фор. 11·80—90 Наполица ф. 11·10—20. Јечам фор. 6·10—20 нов. Зоб 6 ф. 10—20 нов. — Кукуруз у зрну 4 фор. 90 н. до 4 ф. 95 н. Маст 60 ф. Сланина сува 60 фор. дебела паљена 62 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 50—— нов.
„ средњи . . 48—— нов.
„ лаки . . . 44—46 нов.
Све од 1 килограма.
Теоци . 26—28 нов. по клгр.
Јагњци 5—12 фор. по пару.
Овци . ——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

4. марта било је . . . . . 2·56 мет.
5. марта било је . . . . . 2·52 мет

*

Брашно, 5. фебруара Фино брашно: Нумера 0 — 19 фор. 60 нов.; — 1. — 19 ф. 20 н. 2. — 18 ф. 80.; 3. — 18 ф. 40 н.; брашно за лебац: Нумера 4 — 18 ф. — н.; 5. — 17 ф. 80 н. — 6. 17 ф. 40 н.; — 6а. 16 фор. 80 н.; — 7. 15 ф. — н. брашно несејано: I. — 14 фор. 20 н.; II. — 13 ф. 60 н. мекиње: 4 ф. 20 н.; грис прве и друге врсте, 20 фор. — н.; треће врсте: 19 ф. 60 н. Све од 100 килограма. Цене су парног млина Валтазара Фајта у Новом Саду.

*

БЕЧ, 15. марта п. р. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 7969 к., дошло је 4562 ком. млађе врсте, 3407 комада угојених мађ. соја —. Свега 7969 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба 53—— н. изнимно 54 н.
Средња „ 48—50 н.
Сремска „ 50—51 н.
Назимад „ 40—46 н.
Цена је сланини 54—— ф.
„ „ масти 55—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4748 комада, од којих беше 3718 угојених и 1030 ком. мршавих.

Трговина је била прилична.

Немачке прима	— — —	40—41 нов.
Слабије	— — — — —	34—37 „
Мађарске прима	— — —	37—38 „
Средње	— — — — —	25—30 „
Бикови немачки прима	—	31—32 „
Бикови немачки слабији	—	25—28 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ.

НОВА КЊИГА.

Ово дана изишла је из штампе нова књига:

СРПСКА КОРЕСПОНДЕНЦИЈА

(КАКО СЕ ПИШУ ПИСМА).

Упутство за трговце, занатлије и за свакога.

САДРЖАЈ: I. Трговачка писма: 1 Циркулари и објаве. 2. Упити за цене робе. 3. Поруџбине и наредбе. 4. Комисиони послови. 5. Упити и обавештаји. 6 Пошиљске новаца и меница и потврде на то. 7. Жалбе и пригозори. 8. Опомене. 9. Пропратна писма уз годишње изводе рачуна. 10. Препоруке и отварање кредита. 11. Поруке и оферти. II. Јавне и приватне исправе; 1. Сведоџбе. 2. Пуномоћија (Уверења). 3. Признанице и потврде. 4. Изјаве. 5. Приватни и судски откази. 6. Тестаменти и кодицили 7. Обвезнице (Облиганије). 8. Судске изјаве. 9. Залоге. 10. Јемства. 11. Упутнице. 12. Уступнице. 13. Уговори. III. Приватна писма: 1. Честитке у разним приликама. 2. Пријатељске препоруке. 3. Приватне и друге молбе. 4. Изрази захвалности. 5. Опомене. 6 Позиви у разним приликама. 7. Ситни позиви и дописи. 8. Прекорна писма. 9. Правдање. 10. Жалбе. 11. Саучешће у тузи и у другим приликама. 12 Љубавна писма.

ПРИРЕДИО **А. П.**

ЦЕНА 50 НОВЧИЋА.

Ко пошље новац у напред добија књигу о нашем трошку. 35 5—10

У Новом Саду, фебруара 1898.

ОГЛАСИ.

ПРОДУЖЕН СТЕЧАЈ

Општина Шабачка продужује рок за пријаву на упражњено место лекара општинског, до конца марта т. год.

Лекар који жели ово место заузети, мора бити доктор цело-купног лекарства.

Плата је годишња до 3000 дин. и наплата визите по такси законској, што ће се уговором као и остали услови регулисати а и рок службе нај мање трогодишњи, одредити.

Од суда општине Шабачке 28 фебруара 1898 год. Бр. 2289. Шабац (Србија). 97 2—3

А. МАТИЋ и ДРУГ

У БУДИМПЕШТИ

ПРЕПОРУЧУЈУ СВОЈУ

КЊИГОВЕЗНИЦУ

С

ШПАРТАОНИЦОМ

(Rastrir-Anstalt)

свакој **банци, штедионици, новчаним заводима, општинама и фундацијама.**

Обраћају велику пажњу на **израду и увез главних књига** и других протокола по новој енглеској системи као и на **шпартање** истих.

Примају сваки посао што у ову струку спада као и **израду трговачких књига** сваке врсте.

Као једина српска радња од ове струке, надају се многобројним наручбинама и јамче за солидност израде као и умереност цене.

Будимпешта IV. Ujvilág utcza, број 6.

90 3—30

ВЕЛИКА ТВРДКА

ВИНА И РАКИЈЕ

у провинцији треба једног путника, који имаде познанства са муштеријама у **Бачкој (Мађарској), Хрватској и Славонији** и који је већ у послу уведен, може место наступити.

Такођер је потребан један вежбеник који влада немачким и српским језиком и писмом, с почетном платом може ступити.

Понуде са досадањим занимањем и захтевима плате имају се упутити на Администрацију »Заставе« **под »S« 100.** 87 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

П. РОМАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује два шегрта и једног млађег помоћника 93 3—3

100.000 ПРПОЉАКА

ПОРТАЛИСА

може се код

МИХАИЛА ПЕТРОВИЋА

У ЧЕРЕВИЋУ

уз најјефтинију цену добити 91 3 3

КРИГНЕРОВА

Помада за лице од багрене 1 ф.

Сапун 50 нов.

ТОКАЈСКО-КИНА-ГВОЖЂАНО-ВИНО

за слабокрве, бледоће, изгубљеног апетита и за јачање слабе деце, изврсно средство, које је због својег својства са министарском приволом провиђен.

Цена 1 флаше 3 фор. мала флаша 1.60.

РЕПАРАТОР против ревматизма и гихта, поволно и сигурно средство које с поља дејствује. Са РЕПАРАТОРОМ је у св. Рохус-болници 136 случаја опробано, где се исказало 7 случајева болитка а 129 случаја сасвим излечена. Једна велика флаша **1** фор., мала флаша **50** новч.

Ови лекови добијају се у свима лекарницама ове земље.

Главно стовариште у Будимпешти.

Georg Kriegner

лекарник „код мађарске круне“

Budapest, Calvinplatz.

53 4—6

ЗА ГОЈЕЊЕ МАРВЕ

најподеснија пића, клица од сладе (Malz-Keime) у Петроварадинској пивари за 3 фор. метер-цента може се добити. 98 1—2

ЈАВНА ДРАЖБА.

Српска црквена општина у Модошу издаће на јавној дражби у својој кући стан са дућаном, подрумом и магазом 22. марта (3 априла) 1898. на 6 година под закуп. Лицитација ће бити у 3 сата по подне. 101 1—2 Председништво.

МАНУФАКТУРНА И ПОМОДНА ТРГОВИНА

СВЕТОЗАРА НИКОЛИЋА

У МЕЛЕНЦИ

потребује старијег помоћника. Умољава се да само они поднесу понуде који су солидни и добри продавци. 102 1—2

КАЗАНЏИЈСКУ РАДЊУ ПРЕМЕШТАМ.

Част ми је поштованој публици из места и са стране до знања ставити, да ћу почетком идућег месеца преместити моју казанџијску радњу из куће господара **Балтазара Фајта** казанџијска улица бр. 24 у сопствену кућу казанџијска улице бр. 16. (пређе пречасног господина Павла Балте) те ћу осим свог у моју струку спадајућег еспапа имати и најбоље врсте зготовљених аероноспервих штрцаљки. А по умереној цени и са гаранцијом продаваћу их.

Учтиво молим за многобројну посету и наручбину.

Остајем са особитим поштовањем

Милан Т. Јовановић

82 2—2 Нови Сад казанџијка улица бр 16

ЦВЕТНИ РУМСКИ ВАШАР.

Ставља се до знања поштованом општинству, да сам са много отрана упитан од страних купаца ради купа разноврсне марве, говеда, коња и свиња. Према томе надати се да ће овај цветни вашар огроман и добро посећен бити, нашто се упозорујују заинтересовани.

86 2—2 **Закупништво румских вашара.**

ПОЗИВ.

ГГ. удеоничари српске ратарске и обртничке задруге за међусобно помагање и штедњу у Иригу позивају се на

I. редовну главну скупштину

која ће се држати 15. (27.) марта о. г. у 2 сата по подне у Рогулићевој гостионици.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Извештај управног и надзорног одбора о заводском раду и поднашање закључних рачуна.
2. Давање опросница управном и надзорном одбору.
3. Избор једног члана у управни одбор
4. Евентуални предлози према §. 49. друштвених правила.
5. Избор 3 члана за оверовљење скупштинског записника.

УПРАВА.

I. ИЗВЕШТАЈ

СРПСКЕ РАТАРСКЕ И ОБРТНИЧКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У ИРИГУ.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА.

ДУГУЈЕ.	фор.	пов.	ПОТРАЖУЈЕ.	фор.	пов.
Готовина	1237	37	Главница I. кола 993 удела	6386	—
Меница у портфељу	45806	—	Улози	40527	68
Меница у рееконту	19151	—	10% порез на камате од улога	101	47
Вредност намештаја	245	52	Веровници	18146	78
Вредност књига	307	19	Чист добитак	1585	94
Менични протести		79			
	66747	87		66747	87

Ириг 31. декембра 1897.

Председник: Никола Симоновић с. р. Књиговођа: С. Павловић с. р.

Овај рачун прегледали и сравнили са главним и споредним књигама нашли у реду и исправан.

Надзорни одбор:

Председник: Федор Радошевић с. р, Чланови: Јов. Мандић с. р. Велимир Мирковић с. р. Др. Сава Мирковић с. р.

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

ДУГУЈЕ.	фор.	пов.	ПОТРАЖУЈЕ.	фор.	пов.
Трошкови са оснивањем	302	90	Камата	3707	21
Плата	483	28	Преписнине	499	—
Станарина	75	50	Закасниц е	15	66
Поштарина	23	48			
Рееконтова камата	536	81			
Камата на улоге	1014	78			
10% порез на камате од улога	101	47			
10% одплате од намештаја	27	28			
20% одплате од књига	70	43			
Чист добитак	1585	94			
	4221	87		4221	87

Ириг 31. декембра 1897.

Председник: Никола Симоновић с. р. Књиговођа: С. Павловић с. р.

Овај рачун прегледали и сравнили са главним и споредним књигама нашли у раду и исправан.

Надзорни одбор:

Председник: Федор Радошевић с. р. Чланови: Јов. Мандић с. р. Велимир Мирковић с. р. Др. Сава Мирковић с. р.

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

ВИГЕНФЕЛД И ШРАЈБЕР

У НОВОМ САДУ.

Част нам је поштованој публици вароши Новог Сада и околине учтиво до новољног знања доставити, да смо са свима новостима одела за господу, госпође и децу снабдевени, које су нам у великом избору приспеле. Слободни смо умолити наше врлоштоване муштерије, да нас изволе посетити и осведочити се у нашем стовариштy.

Са високопоштовањем

ВИГЕНФЕЛД и ШРАЈБЕР

66 4-10 Нови Сад главна улица бр. 13.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.